102

QUÆSTIO MEDICA,

16.

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè diſcutienda in Scholis Medicorum, die Jovis 5 Februarii 1722.

M. GUILLELMO DE MAGNY, DOCTORE MEDICO PRÆSIDE.

An adversùs morbos ex animi perturbationibus oriundos aquæ ex ferro minerales?

I.

ANIMI perturbatio totum ex animâ & corpore conflatum hominem, totum ex partibus liquidis ac ſolidis conſtans corpus, afficit. An in partes ſolidas, an in liquidas primùm ab animâ derivetur impreſſio, Philoſophi certant, & adhuc ſub Judice lis eſto : perturbationis certè quanta vis ſit, ex utriſque æſtimandum : eaque explicatio inter ſolidas maximè ex cerebro & corde, inter liquidas ex ſanguine repetenda. Cerebrum conſtat 1°. genere triplici vaſorum, arteriis ſanguinem advehentibus, venis eundem revehentibus, (utræque potiſſimùm partem cineream componunt), lymphœductibus ; 2o. glandulis ad divaricationem arteriarum, venarum, lymphœductuum ſitis ; 3°. fibris albis, enaris è commiſſurâ venarum & arteriarum, maximè partem albam componentibus, quæ ſunt & appendices extremæ vaſorum ſanguiferorum & origines nervorum. Sicut è cerebro nervi prodeunt, quaſi in funiculos non intorto fibrarum tramite protenſi, menyngibuſque tecti quaſi vaginâ : ita à corde naſcuntur, aut in idem deſinunt, baſi ampliore, vaſa omnia ſanguifera, prout recedunt, quaſi in apices conicos abeuntia. Nervi è cerebro in partes toto corpore omnes, aſciris tamen creberrimè ramis ſpinalibus, diffunduntur, ita ut totum corpus pœnè nervoſum ; pariter è corde vaſa ſanguifera in omnem totius corporis ſenſilem partem ita ſparguntur, ut non immeritò corpus totum ubique vaſculoſum dixeris. Sano animali, ſua ineſt & nervis & vaſis ſanguiferis tenſio : nam in ſano corpore reſectus nervus altè reſilit retrò, & corpori ſuam conciliat firmitudinem : arteriarum venarumque tenſio manifeſta. Sano animali, ſua ineſt vaſis ſanguiferis, ſua nervis vibratio : nam arteriæ alternâ dilatatione & contractione pulſare ac vibrare deprehenduntur : nervi patiuntur pulſationes arteriarum venarumque in ſuâ mole perreptantium : atqui prætereà tenſio omnium fibrarum mani-

A

festa, (totum autem corpus, si liquores eximas, fibrosum), easdem vibrationi cuilibet idoneas, oscillationi habiles, agitationi opportunas facit. Nervi ad sensationem soli, ad motum non soli, sed juvante corde liquorem sanguineum impellente, conferunt. Utrumque & fibrarum tensione ac vibratione, & liquorum impulsu conficitur: omnis enim efficientia, fibrarum ex tensione ac vibratione vel certè nisu ad utramque, liquorum ex fluxu vel nisu ad fluxum, proficiscitur. Tensio ac vibratio fibrarum duplex: alia sana, quæ nullam in partem peccet, sed constet mediocritate haud dubiè variâ in variis temperamentis: alia morbosa, vel excessu vel defectu vitiosa. Ex statu naturali æstimari debet quis., qualis., quantus non-naturalis. Tensio sana permittit vibrationes certâ magnitudine, certâque velocitate, pro ratione causæ vibrantis: quæ si vitientur, continuò morbus aut sensilis aut insensilis. Quantùm quævis perturbatio possit ad tensionem vibrationemque fibrarum immutandam, ausculta experientiæ: spes vigorem conciliat, desperatio mera langorem; audacia robur addit, timor debilitat vires; gaudium alacritatem ac levitatem corpori affert, mœror gravitatem; voluptas titillat, excruciat dolor; desiderio acuitur impetus, fastidio remittitur industria; stupor vires hebetat, μανία accendit; ira conatum excitat, sedata mens compescit nisum; amor ad consecutionem impellit, removet odium: neuter perturbationum status neutrum & animi & corporis statum invehit: ergo magna perturbationum vis in fibras, maximèque in nervos, proindeque in sensationes ac motiones corporis: qualis perturbatio, talis ejusdem efficacia in fibras, in nervos potissimè, in sensationes, in motiones corporeas: ergo perturbatio mediocris conjunctam habet tensionem ac vibrationem moderatam; & aut tensionem sanam, si aberat, facit; aut, si deficiebat, auget; aut, si aderat, fovet; aut, si excedebat, compescit; pariter comparat fibras ad vibrationem sanitati congruam & magnitudine & celeritate; itaque sanitati & conservandæ & restituendæ accommodatissima; sua enim fibris ac nervis necessaria ad valetudinem omnimodam tensio, sua quoque necessaria ad vibrationem habilitas, sua denique necessaria vibratio. Jam ponamus esse fibras ac nervos, quantùm omnimoda sanitas postulat, tensos ac vibratiles: igitur si perturbatio superveniat, quæ eosdem aut rursùs tendat aut contrà relaxet, jam nervi aut nimis tensi, aut nimis laxi evadunt, atque, vibrante eâdem quæ anteà potentiâ, vibrationes fiunt à naturali statu degeneres. Si nervos poneremus esse morbosè tensos ac vibratiles; posset superveniens perturbatio, aut laxos tendere, unde forsan sanitas enasceretur; aut nimis tensos laxare, unde rursùs forsan sanitas; aut laxos iterùm remittere, unde morbus ingravesceret; aut tensos iterùm intendere, unde rursùm morbus recrudesceret: itaque in ægro, si potes, excita perturbationes morbo contrarias, & viam curationi facilem & pronam sternes; sed excita mediocres, ne incidas in Scyllam cupiens vitare Charybdim; excita varias, ne fibræ ab diuturniori situ languescant; excita non subitas, ne raptim ab unâ conditione in contrariam conversa fibra improviso flictu nimiopere concutiatur; excita non diuturnas, ne morbus aut diversus aut contrarius invehatur; excita jucundas, ne mœrens aut morosus animus suam in corpus transmittat ægritudinem; ex-

cita denique honestas, ne, dum vitio sanas corpus, animum vitio contamines.

II.

TENSIO fibrarum ac nervorum nimia, si modum interroges, ex triplici duntaxat capite pendere posse, præter nativam conformationem, videtur: 1°. ex violentâ per aliquam sui partem tractione; velut si nervum trahas vel à fine extimo in cutem desinente, ut contingit in vellicatione, inflammatione, tumore, &c. vel à fine intimo intra cranium aut spinam oriundo, ut obvenit cerebro inflammato, concusso, perturbato, &c. vel ex aliquo loco inter fines intermedio, ut accidit in partium internarum tumore, inflammatione, dolore, convulsione, &c. 2°. ex siccitate, namque dum exeunt particulæ madefacientes, interstitiola inter partes solidas interjecta (poros vocant) anteàque liquoribus sustentata occupantibus minuuntur, quoniam corpuscula fibras solidas componentia invicem subsidere coguntur ab eâdem potentiâ quæ soliditatem conciliat; itaque fibræ longitudo minuitur, &, quia fines, quibus utrimque nervus adnectitur, non obsequuntur, evadit tensior; ejusque rei exemplum habemus & in chordis organicis, & in pelle tympanorum: 3°. ex ingurgitatione fibræ per copiosiorem humorem; humore enim intùs opplente vasa dilatantur, fibræ abscedunt ab invicem, ac tantùm minuitur longitudo quantùm crassitudo augetur. His ex causis omnibus nascitur fibrarum rigiditas major, flexilitas minor; ex primâ & secundâ præterea tenuitas ac durities soliditasque aucta; ex tertiâ denique crassitudo ac mollitudo sive spongiosa indoles. Tensio fibrarum nimia plures habet in excessu suo gradus: sed nimia quævis vibrationem admittit ab eâdem potentiâ ut breviorem ita celeriorem, velocitate brevitatem compensante; unde maxima tensio breviſsimas ac celerrimas, infinita infinitè parvas, id est, nullas: si potentia vibrans crescat eâdem ratione quâ tensio, perseverabunt, nisi fibra rumpatur, vibrationes æquabili magnitudine, sed velocitate pariter increscente: atqui, cùm de perturbatione animi agitur, una eademque potentia, quæ tendat, laxet, vibretque fibras, statuenda est, nempe animi in machinam corpoream instituta à Deo sapientiſsimo, eadem semper, ubique par, sibique constans dominatio; Lex Divina, quæ natura nuncupatur, pari semper efficacitate pollet; proinde licèt animus modò debiliùs modò potentiùs imperare corpori videatur, eadem est semper imperantis autoritas, sed pro vario statu diversa subditi corporis docilitas & obedientia: ergo pro variâ fibrarum conditione varia earumdem vibratio, varia quoque per eas liquorum impulsio. Contraria tensioni laxitas fibrarum nimia, ex duplici duntaxat capite, præter nativam conformationem, pendet: 1°. ex nimiâ tractione, quæ vel particulas fibram componentes penitùs sejunxerit, ita ut nihil cohæreant, nec in mutuos contactus urgeantur à materiâ circumstante, quæ per viam facilem, scilicet per separationis intervalla, excurrens eas suo ambitu non amplius compingat; vel particulas eandem componentes ita semoverit, ut interstitia ampla interjecta longitudinem tamen etiamnum aliquatenus cohærentem valde augeant; ut contingit in luxatione, in vulnere: &c. 2°. ex humefactione, quâ fit ut corpuscula liquida corpusculis fibram texentibus interposita & augeant interstitia inter particulas solidas & longitudinem protendant; quale exem-

plum & in chordis organicis & in pellibus tympanorum videas. Ex utrâque causâ nascitur fibræ debilitas, flexilitas major, soliditas minor. Nimia laxitas, quæ pariter habet multos in excessu suo gradus, dummodò non sit omnimoda, admittit ab eâdem potentiâ vibrationem & majorem & lentiorem, compensante tarditatem amplitudine; unde maxima longissimas ac tardissimas, infinita infinitè lentas, id est, nullas: si potentia vibrans crescat eâdem ratione quâ laxitas, perseverabunt, nisi fibra omninò solvatur, vibrationes æquabili velocitate, sed magnitudine pariter increscente: at præsenti in re eâdem semper est potentia vibrans. Illud autem diligenter advertisse operæ pretium, fibras, ut tensioni certæ, certæ flexilitati, certæ vibrationi, ita certæ laxitati, certæ rigiditati, certæ quieti, prout magis minusve exagitantur, facillimè consuescere: unde earumdem vel debilitas vel robur, perque eas violentior vel debilior impulsio liquorum, adeoque robur totius corporis in trahendo, ferendo, movendoque pondere. Neque verò perturbationum vim ex solis fibris metiare, sed etiam ex liquoribus aut intra vasa fluentibus, aut intra receptacula asservatis, præsertim ex sanguine: est suus in quolibet homine sanguinis fluxus accuratè sanus, qui vitiosus evadat & excessu & defectu: jam sanguinis fluxum sanum perturbatio immoderata aut accelerat aut retardat, proindeque aliorum humorum è sanguine secretorum: accelerato sanguinis fluxu, continuò pulsus vitiatus, sanguis vehementiùs attritus, nimia perspiratio, unde debilitas, crassitudo, aliquando febris: tardato sanguinis fluxu, continuò pulsus vitiosus, cruor minus comminutus, minor perspiratio, liquor tenuis avolans ac destituens crassiorem, unde pigritia, languor, quandoque febris: idem ferè inde obvenit quod ex otio, quod ex labore; otiosus ex otio fit torpidior, laboriosus ex labore robustior: atqui in partes solidas liquores vim refundunt suam.

III.

UT morbos ab animorum perturbationibus oriundos intelligamus; ponamus, cùm omnia essent in corpore planè sana, supervenisse perturbationem, quæ fibras ac nervos nimioperè tetenderit: quid obvenit? Ille tensionis excessus non in unâ peculariter fibrâ continetur, sed, perturbatione totum corpus afficiente, divisus, in universam corporis machinam derivatur: nervi nimium tensi, nimis stringunt vasa quibus circumvolvuntur, nimis strangulant fibras carneas quibus circumtorquentur; unde utraque arctata minus dilatantur, minorem alveum pandunt liquori, isque cursu fluit impeditiori. Sed vel nervi, quorum in quâvis perturbatione maxima opera, in eâdem tensione permanent sine ullâ aut parvâ tensionis & laxitatis alternatione; vel cum alternatione tensionis & laxitatis idoneâ, tumque relaxatio naturalem statum tantùm excedet, quantùm tensio, quia in corpore elastico vibrationes reciprocæ sunt sponte suâ æquabiles & magnitudine & celeritate. Si nervi sine idoneâ alternatione retinent jugem tensionem; ut reverà contingit in magnâ animi contentione, in timore, in mœrore, in vehementi circa rem eandem sollicitudine, in κατάληψει, &c. tùm vasa angustata detinentur, parvæ oscillationes vasorum, liquorum fluxus non modò non adjutus per vasa parum oscillantia sed etiam impeditus per eadem angustata; unde, in visceribus

obſtructiones, liquores quia non impelluntur pigri, iidem quia non atteruntur craſſi, timida & mœſta indoles, ingenii tarditas, μελαγχολία, ſtupor, pigritia & veternum corporis, temperamentum frigidum, quædam ad vividas animi motiones indocilitas & ἀπάθεια; pulſus & frequens & debilis, ægra reſpiratio, pauca perſpiratio, ſuppreſſæ evacuationes uſitatæ, compreſſis viſceribus liquores intra receptacula aſſervati aut prurientes aut erumpentes ingratiis, unde ὑςερικὸν πάθος aut γονόῤῥοια non virulenta, fibrarum ſiccitas, unde in ſtudioſiſſimis exſiccatæ menynges, defixa in rem eandem & moroſa & cogitabunda mens, avolantibus particulis liquorum tenuibus & deſtituentibus craſſas, humor ſi quis unquam atrabilarius. Si contra nervi tenſi quidem nimium ſed idoneè vibratiles fuerint, ut in exultanti lætitiâ, in audaciâ, in irâ, in ſpe, in voluptate; tùm validior crebriorque ex majori tenſione vibratio affert in vaſis alternationes promptiores contractionum ac dilatationum validiorum ac crebriorum, fibræ evadunt validiores, ſanguis & vehementiùs impellitur & celeriùs fluit & validiùs comminuitur; pulſus crebrior, altior, validior; magna perſpiratio; ſuccedunt laſſitudo, debilitas, languor; in ipſo perturbationis æſtu jactatio varia membrorum, mens in varias cogitationes verſabilis, calor corporis, ruptio fibrarum invaleſcente ac perſeverante perturbatione, fibrarum ſiccitas liquoribus copioſis abſumptis & relictâ duntaxat quâdam eorum quaſi fœce; unde rursùs obſtructiones, inflammationes, abceſſus; hinc, ex irâ rupta cordis auricula ſiniſtra; pulmo ex clamoris irati impetu diſſiliens; decidens ex puerorum vociferatione uvula; ſubita mors ex gaudio effuſo ac ſubito, ex riſu luxuriante, ex nimiâ titillatione; ſuccuſſio viſcerum, variæque titillationes, amor ἐρωτικὸς, furor uterinus, pruritus; in ὑδροφόβοις cerebrum ſiccius, in μανιακοῖς menynges arefactæ: ergo ex perturbationibus à nimiâ tenſione oriundis aliæ languidæ, quæ & paulatim macerant, aliæ vividæ, quæ & citò perimunt. Ponamus contra fibras, anteà in ſtatu ſano conſtitutas, ſuperveniente perturbatione fieri laxiores: ea relaxatio toto corpore propagabitur: nervi laxiores parùm ſtringunt vaſa, parùm fibras carneas; utraque debiliùs contracta latum quidem pandunt liquoribus fluentibus alveum ac minus reſiſtunt, ſed, quia eos invalidè promovent, iidem fluunt lentiſſimè. Atque nervi laxiores, aut vibrantur idoneè ſic ut laxationi ſuccedat alterna tenſio par, vel non vibrantur idoneè. Si nervi ſine alternâ tenſione perpetuam ſervant laxitatem, ut uſuvenit in multo langore crebrâque debilitate per carnem mollem flaccidam ac fungoſam dignoſcendâ; tùm vaſa dilatatiora, paucæ ac debiles oſcillationes, fluxus liquorum non ſatis adjutus per vaſa, non ſatis attritus ſanguis, hebes inerſque temperamentum, obtuſi ſenſus, corpus ad motum ſegne, frigida temperies, pulſus plenus & exiguus & debilis, mala coctio, vitioſus chylus, malus ſanguis, κακοχυμία. aliud μελαγχολίας genus, ſtupor. Si nervi cum idoneâ tenſionis alternatione laxiores evadunt, ut in corpore molli laxo obeſo fœmineo ſed tamen aliquatenus ſano obtingit; tùm ob reciprocas magnarum dilatationum & contractionum alternationes; pulſus rarus, ingens, fibræ debiles, corpus invalidum, vaſorum raræ ſed altæ oſcillationes, ſanguis parùm attritus, ingens in perturbatione tumultus, mens ob nimias ſuccuſſiones impotens ſui, ruptio fibarum fa-

cilis, promptæ humorum μετάςασις, συνδεσμὴ, ἀναδεσμὴ παλινδεσμὴ, mœror, timor, μελαγχολία, καταῤῥὲς, faciles morbi. Quid ſi jam expendamus indolem liquorum in quavis immoderatâ perturbatione? ut à partibus ſolidis impulſi vehementer, impetum acceptum refundant in fibras, in nervos, in vaſa, in viſcera, in membranas, in muſculos, in omne ſolidum genus? ut lentè ab iiſdem impulſi, eaſdem debiliter excitent? ut, quia inter utraſque partes viget accuratum æquilibrium, mutuò communicent oſcillandi & fluendi vel tarditatem, vel celeritatem, vel impetum, vel debilitatem? Ut æquilibrium ſtet quidem ſemper vivâ machinâ, ſed in variâ perturbatione varium? Hinc explica 1°. cur ii, qui perturbatione diuturnâ laborant, ſoleant ægrotare ſtomacho debili, unde mala innumera: 2°. cur animi contentio, & ſollicitudo, &c. macerent corpus: 3°. cur imaginatio tot morbos, & mortem inferat: 4°. cur ſenſatio vehemens lædat machinam humanam: 5°. cur timor, mœror, ſollicitudo aut comparet ad febres malignas, varioloſas, morbilloſas, petechiales, peſtilentes, aut eoſdem invehat: 6°. cur ruſtici, qui vitæ quadam negligentiâ perturbationes minus ſentiunt, & minus & rarius ægrotent: 7°. cur fatui, temerarii, cæterique honorum, divitiarum, voluptatum acerrimarum incurioſi, cibos copioſos, quos aſſumunt, ritè concoquant: 8°. quàm indubitatum ſit plurimas ex animorum perturbatione ægritudines exoriri: 9°. quàm & ad pietatem ſanctè & ad valetudinem medicè præcipiatur, vitari vividas imagines, magnas perturbationes, acerrimas ſenſationes.

IV.

MORBUS ex animi perturbatione oriundus, in fibrarum ac nervorum nimiâ vel tenſione vel laxitate, in eorumdem vel auctâ, vel turbatâ, vel imminutâ vibratione, in liquorum nimiâ vel agitatione, vel ſtagnatione, prima ſui rudimenta habet; unde atrocia, varia, innumera συμπτώματα naſcuntur. Quæ Medicina nidulantem intimis in medullis morbum expellet? Propter arctam animi & corporis ſocietatem, animo convaleſcente corpus aut ſanabitur, aut curationi aptius evadet; corpore convaleſcente animus aut curabitur aut ſanitati fiet habilior: indubitatum, & perturbatione perſeverante morbum non ſanari, & perſeverante morbo non deeſſe perturbationem. Medetor itaque & animo & corpori: ab animo, unde prima mali labes, ordire curationem: effice, ſit æger hilaris, non ſollicitus, non timidus, bonæ fidei plenus; eæ ſunt ſanitati congruentiſſimæ animi motiones: cave, ne offendas aſpectu, habitu, geſtu, ſermone: flecte paulatim in contrariam morbo perturbationem: ne imaginationi, ſenſationi, perturbationi, rectâ fronte obviam ito, ſed molliter obſecundando pugna: demiſſum nimis animum pedetentim erige, ac exultantem deprime: res cogitationi, viſui, auditui, olfactui, tactui, guſtui varias, jucundas, honeſtas exhibe, ut varietate mens corpus variè afficiat, & mentem corpus. Afferatur deinde corpori medela: prout è re fuerit, exercitationum, equitationis, ruſticationis, venationis, balneationis, ſaltationis, mutati aëris, vini innocui, &c. varietate conditionem fibrarum ac liquorum malam ſenſim corrige: hæc prima ſunto tentamina: dein morbum invade potentioribus medicaminibus. Sed qualianam ea fuerint? fuge extrema; ſi adhibeas acria, calefacientia, volatilia, ſpiri-

tuosa, maximo in gradu; nervos aut jam tensos amplius intendes & morbum augebis, aut laxos subitò ac vehementer tendes, & vel morbum morbo expelles vel novum veteri cumulabis: si lenientia, relaxantia, humectantia, mera, raptim voces in usum; nervos aut jam laxos amplius laxabis, aut tensos subitò ac raptim laxando vitiabis: prætereà sunt etiam liquores benignè, si torpent, excitandi; si fervent, compescendi: simul tensio moderata, vibratio congrua fibris, simul liquoribus fluxio mediocris, consilianda: quod per aquas ex ferro minerales commodè consequeris. Eæ scilicet constant & particulis aqueis volubilibus & corpusculis ferreis actuosioribus, dum aqua venas ferreas adhuc aut liquidas aut molles permearet, invicem mixtis: totus ergo aquæ ex ferro mineralis liquor secum trahit vim atque potestatem ex utroque corpore mixtam atque compositam. Aqua; si simpliciter consideretur, habet tenuitatem, liquiditatem, fluiditatem, gravitatem sanguine sano majorem at satis similem: si comparetur, 1°. cum fibris ac nervis, valet ad partes, siccas humectandas, duras molliendas, tensas laxandas, sordidas abluendas, quietas exagitandas; inducendam flexilitatem, corrigendam rigiditatem, poros aperiendos; 2°. cum nostro sanguine; admixta crassiori, componet totum liquorem tenuiorem, liquidiorem, fluidiorem; admixta tenuiori quam ipsa sit, evadet totus liquor crassiusculus, minusque liquidus ac fluidus quam sanguis merus fuerat; proindeque induet sanguini morboso indolem sanæ assimilem & proximam; 3°. cum viscositatibus fibras, nervos, viscera, membranas aut extùs oblinentibus aut intùs ingurgitantibus; potest eas paulatim humectare, abradere, detergere, abluere, efferre; sales solvere, acidos emendare, alcalicos temperare, acres lenire, quosvis avehere. Ferrum sapore styptico, σφυγμὸν movet ac perspirationem: ferreæ in aquis ferrugineis particulæ multæ, globosæ, quoniam aquis volventibus facillimè obsequuntur, corpusculis aqueis solidiores, aliquando graviores, actuosiores; unde ab aquis raptatæ, impetuosè irruunt in fibras, eas quatiunt, oscillare cogunt, excutiunt latentem in eis humorem, vasorum tunicas intimas abstergunt, serum tenuiùs & mobiliùs dissipant, compingunt ergo corpuscula fibras componentia, tendunt roborantque fibras; liquores in corpore exagitant, comminuunt, viscidos solvunt, lentos propellunt, crassos attenuant, abradunt si quid oleosum est quod aqua nequeat solvere. Itaque aqua ex ferro mineralis utrâque & aquæ & ferri virtute ad morbos sanandos pollet.

V.

QUODNAM ad quosnam morbos aptum sit medicamen, via duplex potest ostendere, experientia, ratio: & quidem si experientiam atque observationem audiamus; ea felici successu, brevi perspicuoque documento clamat, aquis ex ferro mineralibus oportunè adhibitis aut sanatos omnino aut valdè sublevatos morbos à perturbationibus animorum oriundos, si minus quosvis, certè plerosque, nondum inveteratos, nondum desperatos: sic ex nimiâ contentione animi stuporem, ex sollicitudine melancholiam, ex terrore subito πάθος ὑστερικὸν, ex amore æstroque venereo pruritum ac furorem uterinum atque χλώρωσιν, ex mœrore diarrhæam, ex irâ maniam, ex tristitiâ debilitatem stomachi & inappetentiam, ex li-

vore obstructionem, &c. oriundos morbos curatos esse cùm ex testibus fidis accepimus, tùm partim vidimus. Prætereà multis argumentis approbat experientia, quantùm valeat aqua ex ferro mineralis ad sanandos morbos ex animi perturbatione oriundos: 1°. liquores, qui in diuturnâ quavis perturbatione tandem crassi viscidique evadunt, fieri tenuiores ac fluidiores docet urina copiosa, multa perspiratio, ptyalismus abundans: 2°. humores lentos ac viscosos, qui aut viscera obstruebant aut vasa fibrasque infarciebant, paulatim eliminari, persuadent copiosæ per anum, per vulvam, per nares, per os, evacuationes: 3°. laxari fibras anteà tensas nimiopere, arguit corporis refrigeratio: 4°. easdem laxiores intendi atque oscillare, evincit appetitus auctus, bona coctio, agilitas corporis, mobilitas membrorum, corroboratio. Sed rem eandem testatur manifestissimè ratio: nam sive sint fibræ nimis tensæ, aqua humectando, molliendo, poros subeundo, paulatim longiores & laxiores facit; sive laxæ nimis, eadem exagitando, particulas infarcientes expellendo, permittit ut corpuscula fibram componentia poros minores relinquant; invicemque propius apposita minuant nimiam longitudinem & laxitatem; sive minus oscillent, & molliendo vibrationi habiles, & exagitando vibratiles efficit; sive oscillent nimis, humefaciendo, molliendo, laxando, moderatur nimiam vibrationem: deinde sive nostri liquores sint crassiores, diluit, atterit, fluere ac liquescere cogit; sive nimiò tenuiores, eadem eis commixta paululum facit crassiusculos & liquori sano proximos; sive acres, acidi, alcalici, commixta corriget suâ insipiditate, liquiditate, frigiditate. Et quid verò possit esse ad morbos è perturbationibus oriundos aut planè sanandos aut magnoperè sublevandos aptiùs, quàm illud medicamen, quod congruentissimâ temperie per aqueas ferreasque particulas invicem mixtas ita sit comparatum, ut neque in liquoribus possit nimiam aut tenuitatem aut crassitudinem, fluiditatem aut visciditatem, celeritatem aut tarditatem, rarefactionem aut densitatem creare; neque in partibus solidis nimiam aut tensionem aut laxitatem, vibrationem aut immobilitatem, rigiditatem aut flexilitatem, humiditatem aut siccitatem excitare; sed ita componat, ut & liquores sint sanis aut pares aut proximi, & partes solidæ mediocritate tensionis atque vibrationis acquirant statum aut naturalem aut naturali vicinum; denique ita omnia & nimia moderetur, & deficientia suppleat, ut æquilibrium naturali simile ubique vigeat; atque resarciat quidquid perturbatio ipsa vitiaverat, quidquid vitiatum nascens ex perturbatione morbus aut invenerat aut fecerat?

Ergo adversùs morbos è perturbationibus oriundos aqua ex ferro mineralis.

Domini Doctores disputaturi.

M. Ægidius Adam.	*M. Joan-Nicolaus de la Hire, Pharmaciæ Professor & Regiæ Scientiarum Academiæ Socius.*	*M. Joannes Depiney-Peschard.*
M. Camillus Falconet, Regiæ utriusque Aulæ Æquestris Medicus ordinarius.	*M. Antonius Geoffroy.*	*M. Philippus Fontaine.*
M. Hyacint-Theodorus Baron.	*M. Joan-Franciscus Coutier.*	*M. Antonius Pepin.*

Proponebat Parisiis JOANNES MOULLIN, Ebroïensis, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1722. à sextâ ad meridiem.

Typis J. QUILLAU, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi.